

NOWOŚCI WYDAWNICZE

Obrzędy błogosławieństw. Dostosowane do zwyczajów diecezji polskich. T. 1-2.
Katowice 1994
Księgarnia św. Jacka.

Zamieszczone formularze obrzędów błogosławieństw zostały przygotowane przez Komisję Episkopatu do spraw Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego oraz zatwierdzone przez Konferencję Plenarną Episkopatu Polski dnia 8 marca 1990 r. Uchwała ta potwierdzona została przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów dnia 6 listopada 1990 r. Na treść "Obrzędów" składają się błogosławieństwa związane bezpośrednio z osobami (cz. I), po czym następują błogosławieństwa odnoszące się do pomieszczeń i wielorakiej działalności chrześcijan (cz. II). Część trzecia obejmuje błogosławieństwa rzeczy związanych z budynkiem kościelnym i sprawowaną liturgią. W części czwartej zamieszczono błogosławieństwa rzeczy sprzyjających pobożności wiernych; w piątej zaś błogosławieństwa na różne inne okazje.

Wielkanoc i Niedziela. W 30 rocznicę ogłoszenia Konstytucji o Liturgii "Sacrosanctum Concilium" Soboru Watykańskiego II (4 XII 1963). Studia Liturgiczno-Pastoralne. T. 2. Instytut Teologiczno-Pastoralny w Opolu Filia KUL.

Opole 1994
Wydawnictwo Św. Krzyża.

Pozycja zawiera obszerny zbiór artykułów rozdzielonych na dwie główne części: "Doroczna Pascha Pana - Wielkanoc" oraz "Tygodniowa Pascha Pana Niedziela". Wstępem do całego opracowania jest artykuł ks. Jerzego Kopia "Reforma liturgii po 30 latach od edycji soborowej konstytucji Sacrosanctum Concilium" wraz z dokumentem roboczym tekstu synodalnego "Życie liturgiczne w Polsce po Soborze Watykańskim II".

W części "Doroczna Pascha Pana Wielkanoc" zamieszczono artykuły omawiające następujące tematy: teologiczne treści sekwencji wielkanocnej *Victimae paschali laudes* (ks. b. Nadolski TChr), treści paschalne w liturgii Bożego Narodzenia (ks. A. Durak SDB), założenia teologiczno-pastoralne listu okólnego Kongregacji Kultu Bożego *O przygotowaniu i obchodzeniu*

świąt paschalnych z 16 I 1988 (ks. H. Sobeczko), przygotowanie wspólnoty parafialnej na przeżycie świąt paschalnych (ks. E. Mateja), błogosławieństwo pokarmów i napojów wielkanocnych (ks. M. Pisarzak MIC).

Część "Tygodniowa Pascha Pana Niedziela" zawiera artykuły omawiające tematykę: szabat jako archetypu niedzieli (ks. A. Tronina, niedzieli jako dnia Słowa Bożego (ks. H. Simon), teologiczno-pastoralnej problematyki niedzielnego świętowania (ks. H. Sobeczko), niedzielnej Służby Bożej w okresie potrydenckim (bp J. Kopiec), udziału dzieci we Mszy św. (ks. R. Pierskała), parafrazy i alegorii jako pomocy w uczestniczeniu we Mszy niedzielnej na podstawie tekstów modlitewnika "Droga do Nieba" księdza Ludwika Skowronka (ks. Albert Glaeser), Liturgii Godzin i nabożeństwa ludu chrześcijańskiego w dzień niedzielny (ks. Z. Wit). Pozycja uzupełniona została o dział sprawozdań i recenzji oraz kronikę.

Misterium liturgii w Katechizmie Kościoła Katolickiego.

Materiały sesji naukowej zorganizowanej w Poznaniu w dniach 13-14 IX 1994 przez Sekcję Wykładowców Liturgiki przy Komisji Episkopatu Polski ds Nauki Katolickiej.

Red. ks. J. J. Kopeć, ks. R. Pierskała, ks. H. Sobeczko.

Seria: Sympozja. Nr 8.

Wydawnictwo Św. Krzyża.

Pozycja obejmuje teksty wykładów wygłoszonych w ramach dwudniowej sesji. Zamieszczone materiały zawierają omówienie następujących tematów (wg kolejności ich przedstawiania na sesji): Pojęcie liturgii według reformy soborowej i nowego Katechizmu Kościoła katolickiego (ks. S. Czerwik), Sakrament jako misterium historii zbawienia (ks. M. Tschuschke), Chrzest dzieci (ks. J. Kopeć), Inicjacja chrześcijańska dorosłych (ks. A. Durak), Bierzmowanie (ks. Cz. Krakowiak), Eucharystia (ks. B. Nadolski), Sakrament pokuty i pojednania (ks. H. Sobeczko), Sakrament chorych (ks. Jerzy Stefański), Sakrament kapłaństwa (St. Cichy), Sakrament małżeństwa (ks. T. Syczewski), Sakramentalia i błogosławieństwa (ks. J. Janicki), Niedziela dniem wspólnoty (ks. W. Głowa).

Ks. Helmut Jan Sobeczko

Liturgia katedry wrocławskiej. Według przedtrydenckiego "Liber Ordinarius" z 1563 roku.

Opole 1993

Wydawnictwo Św. Krzyża.

Praca ukazuje obraz przedtrydenckiej liturgii katedry wrocławskiej w oparciu o rękopiśmienny "Liber ordinarius" z 1563 r., pochodzący z kolegiaty nyskiej. Krytyczną edycję źródłową łacińskiego tekstu całego tego kodeksu zamieszczono w drugiej części pracy. W pierwszej natomiast autor przedstawia najpierw szczegółowy opis samego rękopisu przechowywanego w Archiwum Diecezjalnym w Opolu (rkps nr M 1), następnie zaś prezentuje wszechstronną analizę jego treści. Główne aspekty opisu katedralnej liturgii wrocławskiej, która była niewątpliwie wzorem dla wszystkich kościołów kolegiackich i parafialnych w diecezji, skoncentrowane są wokół świętowania na przestrzeni poszczególnych okresów roku liturgicznego. Istotną część tego opisu stanowi analiza kultu świętych na Śląsku, której wynikiem jest rekonstrukcja w oparciu o omawiany "Liber ordinarius" kalendarza diecezji wrocławskiej. Praca ta wnosi znaczący wkład do poznania porządku liturgii i liturgicznych zwyczajów jakie panowały w kościołach na Śląsku przed reformą trydencką, natomiast edycja tekstu kodeksu umożliwia poznanie samych korzeni liturgii katedry wrocławskiej połowy XVI stulecia.

Ks. Franciszek Wolnik

Liturgia godzin w diecezji wrocławskiej w XV wieku.

Opole 1994

Wydawnictwo Św. Krzyża.

Książka poświęcona liturgii godzin w średniowieczu na terenie diecezji wrocławskiej. Praca zawiera dwie części: pierwszą, poświęconą strukturze i celebracji oficjum oraz drugą, omawiającą teksty oficjów wrocławskich. W części pierwszej przedstawiony został rys historyczny modlitwy godzin do końca XV w. oraz omówione zostały wrocławskie księgi do sprawowania liturgii godzin w tymże okresie. Szczególnie dużo miejsca autor poświęcił przedstawieniu celebracji tej liturgii. Część druga, składa się ze szczegółowego omówienia tekstów oficjów, w układzie: proprium de tempore, proprium de sanctis oraz uzupełnione o teksty wspólne o świętych. Praca jest rozprawą doktorską.

Ks. Albert Glaeser

W służbie człowiekowi. Teologiczno-pastoralny wymiar modlitewnika "Droga do nieba"

Opole 1994

Seria Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego: Opolska Biblioteka Teologiczna. Nr 2

Wydawnictwo Św. Krzyża.

Praca zawiera omówienie historycznego procesu kształtowania się treści modlitewnika "Droga do nieba", teologiczną analizę jego elementów eulogicznych, zasadnicze tematy teologiczne proponowanych w nim pieśni oraz zawartą naukę katechetyczną. Uzupełnieniem pracy jest aneks zawierający spis ponad dwustu pięćdziesięciu modlitewników wydanych na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku. Aneks ten może okazać się bardzo pomocny tym wszystkim, którzy poszukują informacji na temat rozwoju tekstów modlitw czy też pieśni. Praca ta jest rozprawą doktorską.

Ks. Henryk Wollny

Najnowsze dzieje rodzimej czci Matki naszego Zbawiciela. Posoborowa ewolucja teologii kultu maryjnego w Polsce.

Opole 1995

Seria Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego: Opolska Biblioteka Teologiczna. Nr 4

Wydawnictwo Św. Krzyża

Temat przedstawiony został przez autora pracy w trzech rozdziałach. W pierwszym pozycja zawiera przedstawienie nauki Soboru Watykańskiego II o kulcie Najświętszej Maryi Panny, rozwój tej nauki po jego zakończeniu oraz podejmowanych akcji duszpastersko-mariologicznych w Kościele Polskim. Następne dwa rozdziały skoncentrowane są wokół wpływu dwóch dokumentów Kościoła: Adhortacji "Marialis Cultus" oraz Encykliki "Redemptoris Mater" na kult maryjny w Polsce. Omawiana praca jest rozprawą doktorską. Ze względu na jasność języka i przejrzystość układu treści godna jest polecenia zwłaszcza dla organizatorów obchodów świąt maryjnych czy też peregrynacji obrazu.

Ks. Henryk Fros SJ

Pamiętając o mieszkańcach nieba. Kult świętych w dziejach liturgii.

Tarnów 1994

Numer trzeci serii a - Teologia dla wszystkich

Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej BIBLOS

Książka zawiera kompleksowe opracowanie zagadnień związanych z problematyką z świętych. Na jej treść składają się m. in. rozważania o miejscu świętych innych religiach, rozważania semantyczne, uzasadnienie kultu świętych w Biblii, historię ich kultu w chrześcijaństwie oraz ich miejsce w liturgii Kościoła. Pozycja uzupełniona została o słownik podstawowych pojęć z dziedziny hagiografii. Hasła tam umieszczone dopełnione zostały przeglądami literatury z danego tematu. Książka wypełnia lukę w polskich opracowaniach dotyczących tego zagadnienia.

Fridrich Thiele

Święta religijne żydów, chrześcijan i muzułmanów. Daty i Objasnienia.

Warszawa 1995

Wydawnictwo Księży Werbistów WERBINUM

Przeгляд najważniejszych świąt obchodzonych przez żydów, chrześcijan i muzułmanów. Zawiera wstępy informujące o strukturze układu kalendarza, nazwach miesięcy i sposobie obliczania czasu. Kalendarz chrześcijański opracowany został z uwzględnieniem Kościołów: rzymskokatolickiego, bizantyjsko-ukraińskiego, prawosławnego, luterańskiego, reformowanego, prezbiteriańskiego, anglikańskiego, Kościołów przedchalcedońskich oraz Kościoła maronickiego. Wymieniane w książce święta posiadają krótkie, hasłowe objaśnienia. Książka ta, ze względu na swój porządkujący charakter oraz zwięzłość, warta jest uwagi.

Bp. Egon Kapellari

Święte znaki

Przeł. Jacek Jurczyński SDB

Warszawa 1994

Wydawnictwo Salezjańskie

Przedmowa: Hans Urs von Balthasar

Książka poświęcona znakom występującym w liturgii. Na jej treść składa się omówienie m. in. symboliki zawartej w budowlu sakralnej (rozd. *Dom Boga*

i człowieka); znaczeń symbolicznych zawartych w słowie, obrazie i dźwięku (rozdz. *Milczenie i słowo*); symboliki związanej ze spożywaniem (rozdz. *Chleb i Wino*); symboliki światła (rozdz. *Światło świata*) oraz gestów i akcji liturgicznej (rozdz. *Stworzyłeś mi ciało*). Książka przeznaczona jest, jak to ujął w przedmowie Hans Urs von Balthasar, "dla dorosłych dzieci, niemniej jednak dla dzieci, które jeszcze nie wiedzą o tym, że rzeczy potrafią mówić". Autor książki Egon Kapellari, jest biskupem diecezji Gurk-Klagenfurt, a swoją pracę określił jako "skromne wprowadzenie do trudnego zadania, jakie stoi przed teologią pastoralną". Książka w szczególny sposób może przydać się w duszpasterstwie, zwłaszcza w przygotowaniu dorosłych do sakramentów.

John Baldock

Symbolika Chrześcijańska

Przeł. Jerzy Moderski

Poznań 1994

Dom Wydawniczy "REBIS"

Książka podzielona jest na dwie części: omawiającą i słownikową. W pierwszej odnajdujemy propozycje przedstawienia zagadnienia symboliki w chrześcijaństwie, jej podstaw oraz różnorodnych aspektów. Tam również krótkie rozważania nad typologią i łącznością pomiędzy typami Starego i Nowego Testamentu, a także osobne opracowanie symboliki związanej z życiem Chrystusa (w dwóch rozdziałach). Słowniczek symboli stanowi uzupełnienie części pierwszej. Samo deminutiwum "słowniczek" właściwie określa tę część. Książka nadaje się do kolekcji podobnych, wcześniej wydanych pozycji. Zainteresowani symboliką chrześcijańską, dla rzetelności, powinni zapoznać się z tą pozycją. Z noty zamieszczonej od wydawcy dowiadujemy się, że autor - John Baldock jest historykiem sztuki, a inspiracją do opracowania książki były odczyty jakie zostały wygłoszone w Stanach Zjednoczonych, Niemczech i Szwajcarii.

Oprac. M. L.

MUZYKA W LITURGII

Arie z różnych autorów zebrane anno 1776. Miniatury na organy lub klawesyn.

Opracował Jan Chwałek

Lublin 1994

Wydawnictwo Muzyczne POLIHYMNIA

Zbiór prawie stu miniatur na instrumenty klawiszowe (organy, pozytyw, klawesyn, a nawet fortepian) zachowanych w osiemnastowiecznym manuskrypcie z Klasztoru Klarysek w Starym Sączu (rkps nr 26). Jak czytamy we wprowadzeniu autora opracowania ks. Jana Chwałka: "W Starosądeckim Konwencie Arye miały być grane na *Większą chwałę Pana Boga, na honor N.P. Maryi i błogostawionej Kunegundy*. Tę funkcję sakralną mogą pełnić nadal. Ze względu na swe niewątpliwe wartości artystyczne, mogą być z powodzeniem włączane, obok wielkich form, do programów koncertowych (...) Mogą też być przydatne w szkolnictwie, wzbogacając literaturę pedagogiczną repertuarem dawnej muzyki, pełnej szlachetnego wdzięku i pogodnej radości". Starannie wydany zeszyt uzupełniają fotografie zachowanych w starosądeckim klasztorze Sióstr Klarysek instrumentów (dwóch pozytywów i szpinetu).

Exultate Deo. Śpiewnik mszalny.

Wydanie VII poszerzone

Opracowała Gizela Maria Skop

Carlsberg - Lublin 1994

Wydawnictwo Muzyczne POLIHYMNIA

Znacznie poszerzone, kolejne wydanie popularnego śpiewnika *Exultate Deo*. Zamieszczono w nim prawie sześćset śpiewów podzielonych na 10 działów: Części stałe Mszy świętej; Triduum Paschalne Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Pana; Śpiewy Okresu Wielkanocnego; Śpiewy Okresu Wielkiego Postu; Śpiewy Okresu Narodzenia Pańskiego; Śpiewy Okresu Adwentu; Śpiewy Okresu Zwykłego (z podziałem na śpiewy procesyjne na wejście i przygotowanie darów oraz na procesję komunijną); Wybór psalmów; Śpiewy ku czci Matki Bożej; Śpiewy na zakończenie Mszy świętej i różne okazje. Zbiór pieśni poprzedzony jest uwagami na temat doboru śpiewów autorstwa ks. Stanisława Hartlieba. Tak szeroki repertuar śpiewów liturgicznych sprawia, iż śpiewnik ten, przeznaczony przede wszystkim dla wspólnot oazowych, może być również bardzo przydatny dla wszelkich wspólnot sprawujących wspólną liturgię śpiewaną.

Renesans. Zeszyt 1-7.

Seria: *Musica Antiqua Polonica.*

Redakcja: Piotr Poźniak

Kraków 1993-1994

Polskie Wydawnictwo Muzyczne

Długo oczekiwana antologia polskiej muzyki renesansu zawierająca najbardziej reprezentatywne dzieła tego okresu (w sumie 191 utworów). W kolejnych siedmiu zeszytach zamieszczono następujące gatunki twórczości muzycznej: 1. Motet; 2. Msza; 3. Pieśni; 4. Muzyka na instrumenty klawiszowe; 5. Muzyka lutniowa; Muzyka kameralna; Tańce. Każdy z zamieszczonych w antologii utworów zaopatrzony jest w krótką notę zawierającą informację o jego autorze (jeżeli jest znany), oraz wskazującą na źródło, proveniencję tekstu, literaturę przedmiotu, wcześniejsze edycje i dyskografię. Wydanie to w znacznym stopniu może przyczynić się do urozmaicenia repertuaru chórów kościelnych (z. 1-3) i organistów (z. 4).

Bartłomiej Pękiel. *Opera omnia*. T. 1: Utwory wokально-instrumentalne. T. 2: Utwory wokalne.

Seria: *Monumenta Musica in Polonia.*

Wydała: Zofia Dobrzańska - Fabiańska

Kraków 1994

Musica Iagellonica

Kontynuacja znanej i cenionej serii *Monumenta Musica in Polonia* zawierająca całość zachowanej spuścizny po jednym z najwybitniejszych przedstawicieli kultury muzycznej XVII-wiecznej Polski B. Pękiela organisty i kapelmistrza dworu królewskiego w Warszawie, a następnie kapeli katedralnej na Wawelu. Tom pierwszy zawiera kompozycje wokально-instrumentalne (dialogo *Audite mortales*, koncert *Dulcis amor Jesu* i trzy msze koncertujące ze słynną, dwóchórową *Missa Concertata La Lombardesca*) oraz instrumentalne kanony i fugę. Natomiast w drugim tomie zamieszczono bardziej znane dzieła wokalne - *a cappella* (2 opracowania tekstu *Credo* i 11 motetów), bądź z basowym głosem organowym (8 cykli mszalnych). To krytyczne wydanie źródłowe całego (wraz z utworami zachowanymi niekompletnie) dorobku kompozytorskiego Pękiela stanowi nie tylko pomoc dla badaczy polskiej kultury muzycznej lecz także wartościową pozycję dla wszelkich zespołów muzyki dawnej, w tym również dla chórów kościelnych.

Giovanni Francesco Anerio. *Missa "Pulchra es" per due cori.*

Seria: *Sub Sole Sarmatiae. Early Music in Poland* z. 3.

Przygotowała do wydania: Aleksandra Patalas

Kraków 1994

Musica Iagellonica

Trzeci zeszyt nowej serii wydawniczej z muzyką dawną zainicjowanej przez Zygmunta M. Szweykowskiego w ramach wydawnictwa Musica Iagellonica. W serii tej publikowane są utwory związane z polską kulturą muzyczną. *Missa "Pulchra es"* rzymskiego kompozytora G. F. Anerio (ok. 1567-1630) została prawdopodobnie skomponowana dla kapeli królewskiej w Warszawie, a jej manuskrypt zachował się w zbiorach Archiwum Kapituły Metropolitalnej Krakowskiej na Wawelu. Kompozycja ta może wzbogacić repertuar bardziej zaawansowanych chórów kościelnych.

Oprac. R. P.

SZTUKA I ARCHITEKTURA SAKRALNA

Zdzisław Kliś

Temat Bożego Narodzenia w polskiej sztuce średniowiecznej.

Kraków 1994

W książce zawarty został przegląd średniowiecznej ikonografii Bożego Narodzenia w sztuce polskiej. Na treść pracy składają się, po wstępnym omówieniu materiału zabytkowego, rozważania nad ewolucją przedstawień Bożego Narodzenia w polskiej sztuce romańskiej i gotyckiej na tle sztuki europejskiej. Na uwagę zasługuje przedstawiona symbolika podkreślająca człowieczeństwo Chrystusa i dziewictwo Maryi. Autor omawia ponadto zetknięcie się dwóch epok: Sub Lege i Sub Gratia, typologię starotestamentalną oraz związek Bożego narodzenia z Eucharystią. Pozycja uzupełniona została o katalog przedstawień Bożego Narodzenia w polskiej sztuce średniowiecznej (w porządku chronologicznym), zawierający ponad sto pięćdziesiąt pozycji (z literaturą na temat każdego przedstawienia), bibliografię oraz ponad sto czarno-białych fotografii. Książka może stać się cennym uzupełnieniem księgozbioru osób zainteresowanych sztuką sakralną.

Mirosław Bogdan

Ołtarz - centrum przestrzeni sakralnej. Według Prawa Liturgii Posoborowej.

Brak miejsca wydania

Praca zawiera m. in. uwagi odnośnie do rozwoju teologii i prawa liturgicznego, które stały się podłożem przemian w przestrzeni sakralnej, omówienie układu funkcjonalnego strefy akcji liturgicznej koncentrującej się wokół ołtarza, układu funkcjonalnego elementów liturgicznego wyposażenia, oraz układu kompozycyjnego całości przestrzeni sakralnej. Autor zwrócił także uwagę na techniki plastyczne wystroju wnętrza i ich zastosowanie przy tworzeniu takiego charakteru przestrzeni sakralnej, który podkreślałby centralną dyspozycję planu sprawowanej Eucharystii. Na każdym miejscu prowadzonych rozważań autor stara się wskazać na ołtarz jako centrum przestrzeni sakralnej. Książka zawiera rysunki wykonane przez autora oraz ilustracje zaczerpnięte z czasopism i opracowań. Praca ta, będące rozprawą doktorską, może być szczególnie cenna dla architektów oraz tych wszystkich, którzy zajmują się opracowaniem układu poszczególnych elementów przestrzeni sakralnej.

Oprac. M. L.